

CATÀLEG DEL PATRIMONI FESTIU DE CATALUNYA

La Patum de Berga

Memòria sobre el compliment dels requisits exigits per la declaració

1. Característiques de la festa

La Patum de Berga és la festa de Corpus. Els dies centrals de la festa són de dimecres a diumenge de la setmana de Corpus i els actes principals es desenvolupen a la plaça de Sant Pere, on tenen lloc les danses executades per les diferents comparses i té lloc el salt de Plens. Altres actes a destacar són les passades, la prova dels quatre fuets i la Patum infantil.

A banda dels actes previs del diumenge de l'Ascensió i del diumenge de la Santíssima Trinitat, la festa comença pròpiament la vigília de Corpus amb els passacarrers anunciant l'inici de la celebració. Al vespre, una altra passada amb diversos elements festius porta la festa al davant de les cases de les autoritats locals. La passada acaba, entrada la matinada, amb el Tirabol, dansa final de la representació, acte que es repeteix dissabte.

El dijous de Corpus, és el dia central de la celebració amb representacions de La Patum al migdia (Patum de lluïment) i al vespre (Patum completa), actes que es repeteixen el diumenge. Durant les dues representacions actuen elements festius comuns al país com els nans, els gegants o l'àliga i altres d'únics com la guita i els plens, que constitueixen el punt culminant de la festa.

L'endemà de Corpus, el divendres, té lloc la Patum infantil, amb els mateixos elements que La Patum però representada pels nens i nenes de Berga.

2. Inici del procediment

D'acord amb la disposició addicional segona del decret 389/2006, de 17 d'octubre, del patrimoni festiu de Catalunya, en la qual s'ordena la revisió i reclassificació, si escau, de les festes declarades tradicionals d'interès nacional amb anterioritat a l'esmentat decret, s'inicia d'ofici el tràmit de revisió de la declaració de la Patum de Berga.

3. Grau de compliment dels requisits per a la declaració de festa patrimonial d'interès nacional (art. 11 decret 389/2006)

a) tenir un origen remot i una trajectòria mínima de 100 anys de celebracions ininterrompudes, llevat d'aquelles que, per motius polítics, socials o religiosos, s'hagin deixat de celebrar durant períodes curts de temps

La Patum de Berga és la festa de Corpus, celebrada a Berga almenys des de 1454 i documentada des del 1725, mantenint-se amb lleugeres variants fins avui.

Les característiques actuals, els espais, les músiques i els elements, es van fixar a final del segle XIX i es mantenen actualment vigents.

b) respondre a uns valors identitaris i culturals concrets i plenament assumits per la comunitat que sustenta la festa

Aquesta festa d'origen religiós però d'arrelament profundament popular s'ha mantingut per la cohesió dels berguedans al seu entorn, essent gestionada

tradicionalment des de l'ajuntament i, des de l'any 2001, per un patronat municipal compostat per membres del consistori i per representants de les comparses de la festa.

c) disposar d'elements propis i singulars i d'un espai referencial de celebració i de característiques ben precises

Es tracta d'una festa única per la singularitat dels elements que la configuren, pel manteniment de la tradició i en especial per la participació activa del públic a la festa.

Els espais de la Festa són la Plaça de Sant Pere, la Plaça de la Ribera, el carrer Major i la Plaça de Sant Joan de Berga.

d) Estructurar els actes sobre un plantejament conceptual que respongui a una seqüència ritual ben definida en el temps i en l'espai de celebració, amb característiques ben precises, a partir d'elements singulars de caràcter patrimonial, que tinguin un nivell extraordinari de qualitat estètica i artística

Vegeu apartat 7. Característiques actuals, elements i implantació de la festa

e) Esdevenir un referent identitari i festiu d'abast nacional

La Patum de Berga va ser declarada per la Generalitat de Catalunya, Festa Tradicional d'Interès Nacional el 1983 i reconeguda per la UNESCO l'any 2005 com a una de les Obres mestres del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat.

f) Garantir la continuïtat de la festa a partir d'una estructura organitzativa, avalada per una reglamentació que vetlli per mantenir un grau de correlació entre la seva essència i la seva evolució d'acord amb uns criteris àmpliament acceptats

La continuïtat de la Patum està garantida per mitjà d'un patronat municipal específic, els estatuts del qual són la reglamentació que vetlla per l'essència i els continguts de la festa.

4. Grau de compliment dels requisits per a la declaració d'elements festius patrimonials d'interès nacional (art. 13 decret 389/2006)

A causa del paral·lelisme de la seva història i evolució, es valorarà conjuntament l'oportunitat de la declaració de les diferents comparses que participen en la Patum i són susceptibles de ser declarades: les maces, els turcs i cavallets, els nans vells, els nans nous, l'àliga, les guites, els gegants, el tabal, els plens i el tirabol, amb les seves músiques i característiques.

a) respondre a uns plantejaments festius sustentats en valors identitaris i culturals concrets, plenament assumits per la comunitat a la qual pertany

Aquesta festa d'origen religiós però d'arrelament profundament popular s'ha mantingut per la cohesió dels berguedans al seu entorn, essent gestionada tradicionalment des de l'ajuntament i, des de l'any 2001, per un patronat municipal compostat per membres del consistori i per representants de les comparses de la festa.

- b) tenir un origen remot i una trajectòria mínima de 100 anys ininterromputs com a part substancial del ritual festiu de la comunitat, llevat d'aquelles que, per motius polítics, socials o religiosos, s'hagin deixat de celebrar durant períodes curts de temps**

La Patum de Berga és la festa de Corpus, celebrada a Berga almenys des de 1454 i l'estructura actual està documentada al 1725, mantenint-se amb lleugeres variants fins avui. Les característiques actuals, els espais, les músiques i els elements, es van fixar a final del segle XIX i es mantenen perfectament vigents.

- c) disposar d'unes característiques pròpies i singulars, d'un espai referencial de celebració, i tenir un nivell extraordinari de qualitat estètica i artística**

Es tracta d'una festa única per la singularitat dels elements que la configuren, pel manteniment de la tradició i en especial per la participació activa del públic a la festa.

Els espais de la Festa són la Plaça de Sant Pere, la Plaça de la Ribera, el carrer Major i la Plaça de Sant Joan de Berga.

- d) Esdevenir un referent patrimonial, identitari, simbòlic i festiu d'abast nacional**

La Patum de Berga va ser declarada per la Generalitat de Catalunya, Festa Tradicional d'Interès Nacional el 1983 i reconeguda per la UNESCO l'any 2005 com a una de les Obres mestres del Patrimoni Oral i Immaterial de la Humanitat.

- e) Disposar d'una estructura organitzativa que garanteixi la seva continuïtat i evolució sense perdre el seu sentit simbòlic consuetudinari**

La continuïtat de la Patum està garantida per mitjà d'un patronat municipal específic, els estatuts del qual són la reglamentació que vetlla per l'essència i els continguts de la festa.

Barcelona, 20 de gener de 2009